

Opas itsenäistymiseen: Miten tukea sijaishuollosta itsenäistyvää nuorta?

Koottu Osallisuuden ajan
nuorten kehittäjäryhmälle 30.1.2024 järjestetyn
itsenäistymisteemaisen ohjatun keskustelun pohjalta

Kokoajat Josefiina Pystynen ja Heta Vihro
Osallisuuden aika ry

ALUKSI

"Nää on neuvoja aikuisille et miten neuvot nuorta olemaan pilaamatta elämäänsä"

-kokemusasiiantuntijanuori

Opas on koostettu keväällä 2024 Osallisuuden ajan lastensuojelun kokemusasiiantuntijanuorten ohjatun ryhmäkeskustelun pohjalta. Ryhmäkeskustelussa oli mukana myös sosiaalityön professori Riikka Korkiamäki Tampereen yliopistosta, ja keskustelua ohjasi Osallisuuden ajan työntekijä.

Keskustelussa nuorten tehtävänä oli tuoda esiin asioita, joita he kokivat oleelliseksi käydä läpi, opetella ja järjestellä ennen itsenäistymistä sijaishuollosta.

Itsenäistymisen tukemisen keinot jäsenyivät kahteen kategoriaan: 1) **Käytännön apuun** sekä 2) **henkisen kasvun tukemiseen**.

KÄYTÄNNÖN APU JA TUKI

MUUTTAMINEN

PALVELUT

TALOUS

PÄIHTEET

SOSIAALISIIN VERKOSTOIHIN
LIITTYVÄT NEUVOT

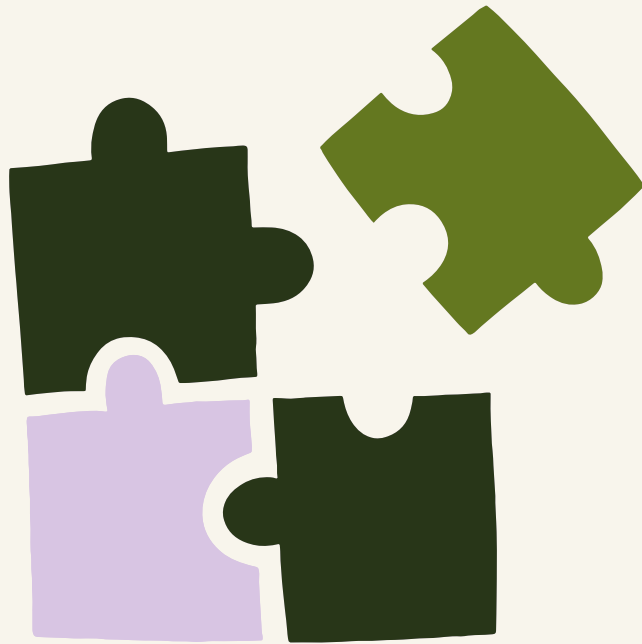
HENKISEN KASVUN TUKEMINEN

VASTUU

IHMISSUHTEET

TUNNETYÖSKENTELY

LUOTTAMUS YHTEISKUNTAAN

Käytännön apu

*Konkreettinen, välineellinen tai muulla tavalla helposti
"näkyvä" apu.*

KÄYTÄNNÖN APU

Muuttaminen ja kodinhoito

Mitä kotiin tarvitsee? Kuinka omaa kotia hoidetaan?

Näiden hahmottaminen on harvalle ensimmäistä kertaa omaan kotiin muuttavalle selkeää. Tuki tarpeiden kartoittamisessa, tavaroiden hankkimisessa sekä arjen askareiden opettelussa koettiin tärkeänä. Lisäksi muuttoapua arvostettiin.

Miten estää tunnetta yks kaks ulos heittämisestä?

Muuttoon ja sen valmisteluun tulisi varata aikaa, eikä nuorelle saisi syntyä kokemusta, että hänet "heitetään ulos" ilman tukea heti 18-vuotispäivänä. Yksi uutta elämänvaihetta helpottava siirtymäriitti voi olla läksiäiset.

“ Nuorelle olisi tärkeää viestiä, että itsenäistyminen ja yksin pärjääminen ovat kaksi eri asiaa ”

-kokemusasiiantuntijanuori

KÄYTÄNNÖN APU

Palvelut ja hakemukset

Millaisia palveluita nuori tarvitsee? Entä osaako nuori hakea töitä?

Nuoren tulisi tietää, mitä palveluita hänelle on tarjolla ja kuinka monimutkaisia hakemuksia täytetään. Lisäksi nuorella tulisi olla riittävät taidot hakea koulutuksiin tai töihin.

Talous

Mitä vastuu omista rahoista tarkoittaa? Kuinka omia tuloja ja menoja voi budjetoida?

Nuoret näkivät arvossa taloustaitojen opettamisen, eli esimerkiksi laskujen maksamisen, budjetoinnin ja verotuksen ymmärtämisen. Nuorten mielestä puheessa tulisi korostaa aitojen esimerkkien kautta miksi esimerkiksi tietynlaisten lainojen otto ei kannata.

Päihteet

Miten uusi vapaus voi altistaa päihteille, ja mitä vastuullinen päihteidenkäyttö voisi olla?

Nuoret kokivat, että keskustelua päihteiden käytöstä tulisi käydä itsenäistymisen lähestyessä, sillä uudenlaisen vapauden koittaessa suhde päihteisiin todella testataan. Vastuullista on myös tilanteen vaatiessa opastaa esimerkiksi siihen, mistä ja miten voi saada puhtaita neuloja.

KÄYTÄNNÖN APU

Sosiaaliset verkostot

Miten varmistaa, että osa tukiverkosta säilyy vakaana muutoksen keskellä?

On onni, että lastensuojelun asiakkaalla on oikeus jälkihuoltoon. Työntekijän vaihtuessa olisi kuitenkin tärkeää, että uuden suhteen luominen aloitettaisiin hyvissä ajoin ennen omaan kotiin muuttamista. Nuoret kokivat, että jokaisella itsenäistyvällä nuorella tulisi olla rinnallaan joku tuttu ja luotettava aikuinen, joka on tukemassa uuden elämänvaiheen turbulenssissa.

Nuoret näkivät toimivana konseptina myös itsenäistymismentoroinnin, jossa itsenäistynyt nuori pääsee tapaamaan ja keskustelemaan jo itsenäistyneen nuoren kanssa siitä, millaista itsenäinen elämä ja arki aidosti on.

Avun hakeminen

Entä jos tulee hätä tai ongelmatilanne? Mistä saa apua?

Nuoren kanssa olisi hyvä käydä läpi mahdollisia erilaisia ongelmatilanteita ja kanavia, joista voi pyytää apua hädän sattuessa.

Henkisen kasvun tukeminen

Tuki, jonka tavoitteena on auttaa nuorta tämän omassa henkisessä kasvussa mm. identiteetin, ihmissuhteiden ja tunteidenkäsittelyn osalta.

HENKISEN KASVUN TUKEMINEN

Vastuun kantaminen

Millaisia vastuita aikuisuuteen ja itsenäiseen elämään liittyy? Kuinka tehdä itsenäisesti päätöksiä?

Nuoret nostivat esille sen, että vastuunkantoon vaaditaan yleisesti apua ja tukea. Laitosympäristössä saattaa tottua siihen, että tietyt päätökset tehdään aina nuoren puolesta. Itsenäistymisen jälkeen nuoren on osattava tehdä päätökset itse, ja ymmärrettävä vastuu, joka päätöksestä aina seuraa.

Suhteet

Miten saada omaa hyvinvointia tukevia ihmissuhteita?

Kokemusasiantuntijanuorten mukaan itsenäistymisvaiheessa oleva nuori kaipaisi tukea siihen, millaisin keinoin voi vahvistaa luottamuksellisia ihmissuhteita, ja kuinka rajoittaa haitallisia ihmissuhteita itse, kun laitos tai sosiaalityöntekijät eivät sitä tee.

HENKISEN KASVUN TUKEMINEN

Tunnettyöskentely

**Kuinka selvitä vaikeiden tunteiden kanssa?
Entä jos ei yhtään tiedä kuka on ja mitä haluaa?**

Itsenäistyvä kaipaa todennäköisesti vahvistusta sille, että on normaalia olla pärjäämättä kaikessa yksin. Tämän rinnalla traumatyöskentely, omien vahvuuksien tunnistaminen ja itsetuntemuksen vahvistaminen ovat oleellisia teemoja itsenäistymisen kannalta.

Nuoret kokevat ammattilaisen tärkeänä tehtävänä valaa toivoa siihen, että nuori voi elämässään saavuttaa haluamiaan asioita. Lisäksi ammattilaisilta toivoittiin keinoja vaikeiden tunteiden kuten yksinäisyyden käsittelyyn.

Luottamus yhteiskuntaan

Miksi yhteiskuntaan kannattaa kiinnittyä?

Nuoret kokivat, että itsenäistyessä olisi äärimmäisen tärkeää, että nuori tuntisi halua kiinnittyä yhteiskuntaan ja kokee voivansa luottaa siihen. Luottamuksen rakentaminen vaatii erityisen pitkäjänteistä työtä silloin kun taustalla on kokemuksia siitä, ettei maailmaan, palveluihin tai muihin ihmisiin voi lähtökohtaisesti luottaa.

Viimeiset vinkit <3

Itsenäistyminen on pitkä prosessi, ja niin nuori kuin nuori tarvitsee tukea ja opastusta matkalla uuteen.

Nuorilla on erilaiset osaamispaletit, eikä ole olemassa yhtä kaikenkattavaa ohjenuoraa itsenäistymisen tukemiseen. Tärkeintä on, että ammattilaisena yritit näkemään yksilön.

Osallista nuorta oman itsenäistymisprosessin suunnitteluun!

